

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Ik had besloten om u geen andere kennis te brengen dan die over Jezus Christus, de gekruisigde (1 Kor 2:2).

In het hart van wat Paulus vertellen wil aan de gemeente van Korinthe staat Jezus. Over hem wil hij met hen spreken. De kennis die hij door wil geven gaat over niemand anders dan Jezus, die stierf aan het kruis. Het lijkt erop dat Paulus met deze uitspraak de mensen aan het denken wilde zetten, en daarmee een antwoord wil geven op een discussie die gaande was. Wie of wat zetten wij in het centrum van ons leven? Wat is nu werkelijk belangrijk voor ons? Waar geef je aandacht aan?

Wat is het belangrijkste in je leven? Als je antwoord moet geven op die vraag, waar denk je dan in de eerste plaats aan? Aan je gezondheid misschien, je gezin en familieleden, de zorg omdat je ouder wordt. Het is nog niet zo eenvoudig om op deze vraag een éénduidig antwoord te geven. Want wat echt belangrijk voor ons is, is ook relatief. Door ingrijpende gebeurtenissen kun je heel anders gaan aankijken tegen bezit en welvaart. Als je zelf ziek wordt of iemand die je dierbaar is, dan wijkt al het andere daarvoor – dan komt alles in het teken te staan van zorgen en helpen. Je merkt pas hoe belangrijk vrijheid is, als onze vrijheid bevraagd en bedreigd wordt.

In de eerste Korinthebrief geeft Paulus ons zijn antwoord mee. Het is Jezus die in het centrum van zijn leven staat. Jezus Christus, die gekruisigd is. Dit zijn bekende woorden voor ons, misschien wel te bekend. In de komende zeven weken op weg naar Pasen, de zeven zondagen die wij lijdenstijd noemen, leven we toe naar het feest van de opstanding, staan we stil bij het lijden en sterven van de gekruisigde. Maar voelen wij eigenlijk wel aan hoe radicaal deze woorden van Paulus zijn?

Paulus zet de gekruisigde centraal in zijn leven. Een man die hulpeloos sterft aan het kruis, na een lange en pijnlijke lijdensweg. Kwetsbaarder en pijnlijker dan dit kan het niet. En die boodschap druist in tegen alles wat natuurlijk voor ons is. Pijn en lijden schrikt af. Niemand van ons verlangt het om pijn te hebben en af te zien. Niemand van ons wil een dierbare zien lijden. Dat is misschien wel het pijnlijkste wat een mens overkomen kan: dat je machteloos moet toezien hoe een geliefde achteruitgaat.

En nu zet Paulus juist dat lijden centraal. Hij kantelt daarmee de wereld op z'n kop. Want het kruis is helemaal niet mooi. Het ademt puur geweld, haat, mislukking. Het kruis is een plaats van veroordeling. Het was de meest schandelijke doodstraf die over een mens uitgesproken kon worden. Een mens die niets anders deed dan vrede brengen, wordt genadeloos aan kruis geslagen. Dorstend en vurig biddend om zijn God, sterft Jezus aan het hout. Het is geen succesverhaal, maar een verhaal dat het kwetsbare, het dwaze en het pijnlijke helemaal omarmt. Het verhaal van het christendom schuurt en botst met de hedendaagse tijdsgeest waarin succes en voorspoed zo sterk verheerlijkt worden. Voor mensen van nu is het een dwaasheid, aanstootgevend zelfs om het lijden in het centrum van het leven te plaatsen. Juist daarom worstelen vele kerken vandaag met de boodschap van het evangelie. Want een boodschap waarin het kruis in het midden staat, is geen gezellig en leuk verhaal.

Ook Paulus heeft ermee geworsteld. Dat blijkt wel uit de eerste Korinthebrief. Hoe kon hij de mensen in Korinthe ervan overtuigen dat Gods liefde juist op het kruis menselijk

nabijkomt, dat de hele menselijke geschiedenis uitloopt op dat ene kruispunt in de tijd, waarin Jezus zijn leven geeft voor de hele mensheid; dat Gods kracht juist in de diepste menselijke pijn tot openbaring komt?

Paulus heeft de moed opgebracht om zich kwetsbaar op te stellen. Hij is ongelofelijk eerlijk over zijn eigen beperkingen, zo blijkt uit zijn woorden in de eerste regels van 1 Kor 2.

'Broeders en zusters, toen ik bij u kwam om u het geheim van God te verkondigen, beschikte ook ik niet over uitzonderlijke welsprekendheid of wijsheid' (1 Kor 2:1).

Zijn boodschap overtuigt niet door grote retorische vondsten, kunstig geformuleerde zinnen of diep, menselijke wijsheid. Bovendien, zo schrijft hij even verderop, kwam ik bij jullie in al mijn zwakheid (1 Kor 2:3). Hij is angstig en bang. Of letterlijker vertaald: 'in angst en vele bevingen' kwam ik bij u. Dat is nogal wat. Stel je nu eens voor dat een predikant zou solliciteren en tegen de beroepingscommissie zou zeggen: met angst sta ik op de kansel. Als ik het evangelie moet verkondigen, dan tril ik. Als iemand zoiets zou zeggen, vindt u dat dan een teken van zwakheid of juist van kracht? Je moet het maar durven om zo eerlijk te zijn.

En toch durft Paulus het aan om zijn eigen kwetsbaarheid zo expliciet te benoemen. En dat heeft een reden. 'Toen ik bij u kwam', lezen we in vers 2:1. Uit Handelingen 17 en 18 weten we dat Paulus in Athene was voordat hij naar Korinthe kwam. Athene en Korinthe waren maar een paar mijl van elkaar verwijderd. In deze twee Griekse steden moest je wezen in de tijd van Paulus. Want zowel Athene als Korinthe waren grote handelssteden, centra van wetenschap, kennis, architectuur en filosofie. Paulus trekt naar Athene met het verlangen om daar de goede boodschap te verkondigen aan zowel Joden als Grieken. In de synagoge gaat hij in gesprek met de Joden; en op de pleinen praat hij met de Grieken. Onder hen zijn er ook filosofen die Paulus uitdagen om te komen spreken op de Areopagus: een 115 meter hoge heuvel ten noordwesten van de Akropolis, waar toen de hoogste rechtbank gevestigd was. Een plaats dus waar recht gesproken werd. Ze vinden Paulus maar een praatjesmaker. Hij heeft het over Jezus en over opstanding. Maar wie is die Jezus dan? En is 'Opstanding' misschien een nieuwe God die zij niet kennen? (Hand 17:18). Zo verschillend is de tijd van Paulus dus ook weer niet van de onze. Want vraag het hier in de straten en pleinen van Brugge aan de mensen of ze Jezus kennen, en ze kijken je met vreemde ogen aan.

Als Paulus door de stad loopt ziet hij de ene na de andere indrukwekkende tempel. Hij komt ook een altaar tegen van de onbekende God. Als Paulus op de Areopagus begint te preken, gebruikt hij dit als een aanknopingspunt. Hij probeert in de huid te kruipen van de Grieken en begint te vertellen over de onbekende God. Hij citeert Griekse dichters, en benadrukt dat die onbekende God waar ook zij van gehoord hebben aan het begin staat van de wereld. Dat wij mensen in hem leven omdat wij uit hem voortgekomen zijn. Maar als Paulus tot het kernpunt van zijn boodschap komt en begint te vertellen dat deze God de wereld zal oordelen door een man die is opgestaan uit de dood, haken ze volledig af. Wat is dat voor een dwaze boodschap, vragen ze zich af. Sommigen drijven de spot met Paulus, anderen wimpelen hem af door te zeggen dat hij beter een andere keer kan terugkomen om hierover te vertellen (Hand 17:32).

Mensen die weglopen, zodra het kruis ter sprake komt. Zo was het ook in het leven van Jezus gegaan. Zodra hij begint te spreken over zijn lijden en het kruis waar ook zijn leerlingen mee geconfronteerd zullen worden, begrijpen ze zijn woorden niet. Als hij in die ene nacht in de tuin van Getsemane vraagt of ze met hem willen bidden, slapen ze. Als hij ter dood veroordeeld wordt en aan het kruis gehangen wordt, vluchten ze bijna allemaal. Het kruis is een struikelblok, een breekpunt.

In zijn preek op de Areopagus noemt Paulus de naam van Jezus zelfs niet. Hij heeft het slechts over een man die God uit de dood deed opstaan. Ook het kruis noemt hij niet. De één schudt zijn hoofd, de ander lacht hem uit. Zo vertrekt Paulus uit Athene. Toch zijn er enkele mensen die tot geloof komen. Een handjevol maar: Dionysius, Damaris en nog een paar anderen. Op zijn reis van Athene naar Korinthe moet het door zijn hoofd hebben gespoekt. Hoe moet hij deze mensen toch bereiken? Wat moet hij anders aanpakken? Hij heeft er vast ook voor gebeden. Maar onderweg begint er bij elke stap een nieuw perspectief in hem te rijpen. Hij zal beginnen bij het kernpunt van zijn boodschap, bij Christus, de gekruisigde. Want daar gaat het uiteindelijk om. Maar Paulus begint ook iets anders te beseffen: mensen zullen niet door welsprekendheid tot geloof komen, maar alleen door de kracht van Gods Geest.

Daarom zegt Paulus in 1 Kor 2: 'Ik had besloten u geen andere kennis te brengen dan die over Jezus Christus, de gekruisigde'. Of beter vertaald: 'ik heb besloten niets anders onder u te weten dan Jezus Christus, en die is gestorven'. Paulus heeft het over 'weten'. Maar daarbij doelt hij niet op het Griekse weten (*eidēnai*). Het gaat niet over filosofische of wetenschappelijke kennis, maar over een weten met hart en ziel. Paulus denkt waarschijnlijk aan het Hebreeuwse woord voor kennen, het woord *yāda*, dat in relatie tot God betekent dat je met hem een diepe omgang hebt. Het gaat over een gekend en geliefd zijn door God. Niet de menselijke wijsheid wordt hier bedoeld, maar een gelovig weten en aanvaarden dat God ons ten diepste kent en liefheeft.

Dat weten leefde bij Paulus in zijn hart: sinds hij de stem van de gekruisigde had gehoord op zijn weg naar Damascus, waren de schellen van zijn ogen gevallen. Hij is vol van Jezus. Hij is voor hem levend brood en levend water en nu leeft hij voor hem.

Maar de Korintiërs waren erg met uiterlijkheden bezig, met welsprekendheid en hoe overtuigend het allemaal overkomt. Ze verwachtten een indrukwekkend betoog. Paulus zegt dat ook: voor Grieken is de boodschap van het kruis een dwaasheid, en voor Joden is het aanstootgevend (1 Kor 1:23). Het Griekse denken was sterk gericht op zelfontplooiing en zelfhandhaving; de gedachte dat wij door wijsheid, kennis en inzicht volmaaktheid en perfectie kunnen bereiken. Daarom is het kruis voor de Grieken een dwaasheid. Want het kruis is allesbehalve perfect: het laat de mens zien in al zijn weerloosheid en kwetsbaarheid.

Maar ook bij de Joodse toehoorders in Korinthe ondervindt Paulus weerstanden. Het kruis is voor hen aanstootgevend, een ergernis. In de Joodse wereld van de eerste eeuw leefden er verschillende Messiaanse verwachtingen. In sommige kringen verwachtte men een Messias die met glorie en macht zou komen om te bevrijden. Een koning door militair ingrijpen onderdrukkers zou verpletteren. Maar in dat plaatje past Jezus niet. Jezus is zoals de lijdende dienaar waar Jesaja over sprak. Hij heeft geen verzet geboden toen ze hem belaagden. Hij is niet teruggedeeind voor hun woorden van haat. Hij

stelde zijn rug bloot aan zijn folteraars; aan zijn belagers bood hij zijn wangen aan. 'U zegt het', dat waren zijn woorden. Overgave en zelfopoffering tot het einde toe: zo heeft hij geleefd.

Is het een dwaasheid om in deze wereld van geweld, strijd en het recht van de sterkste, barmhartigheid en zelfverloochening voorop te stellen? Om niet gelijkvormig te worden aan deze wereld, maar juist te laten zien dat wij christenen niet leven voor onszelf? Misschien wel. Is het niet aanstootgevend om het kruis en het lijden centraal te stellen in een tijdsgeest waarin mensen het liefste weglopen voor de pijn, een tijd waarin mensen gewoon willen genieten, en het leuk willen hebben? Misschien wel.

Je kunt alleen maar bij wonder van het kruis komen in gelovig aanvaarden. Want ook dat geeft Paulus aan ons mee. Het kruis is een geheime en verborgen wijsheid, die niet aansluit bij de denkpatronen van de samenleving. Het is niet gebaseerd op menselijke wijsheid en het bevestigt de machthebbers van deze tijd niet. Maar het kruis is wel een wonder. Onder het kruis vinden we vergeving, verzoening, verlossing en genezing. Daarover gaan we in de komende weken nadenken. Maar het kruis is ook een bron van hoop.

De hele geschiedenis van God en mensen loopt er op uit: op dat ene moment op het kruis, waar Gods gezonden dienaar zijn leven geeft. In Jezus is God ons menselijk nabijgekomen. Hij heeft alle leed geleden. Hij heeft dorst en lijden gekend. Onze God kent onze pijn, ons worstelen met het leven. Want geen menselijk leed is hem vreemd. Omdat het kruis in het midden staat van ons geloof, hoeven wij ons in de kerk niet weg te steken achter maskers. We hoeven ons niet sterker voor te doen dan we zijn. Want we zijn allemaal gewonde mensen. We worstelen allemaal op onze eigen manier met de eindigheid van het leven, met teleurstellingen en ziekte, wonden die maar moeilijk helen. Hoe dwaas en aanstootgevend ook voor de wereld, het kruis is voor ons een bron van troost en hoop. Aan het kruis, juist daar waar alles stopt, waar alle zin verloren lijkt, komen we bij Gods hart. God die juist in het diepste menselijke leed nabij is, die in de nacht bij ons blijft.

En tegelijk is het kruis ook een teken van genade, van Gods oneindige liefde voor ons. Want op dat kruis wordt alles wat wij niet op kunnen lossen verzoend. De schulden die we meedragen, alles wat onverzoend en ongezegd bleef.

Dat kruis: voor de wereld is het dwaas, maar juist daarin wordt Gods wijsheid geopenbaard. Onder het kruis vind je redding, troost en licht. Het is een wonder, dat je alleen met gelovige ogen kunt zien. Als je dat door hebt, dan kun je met Paulus zeggen: 'Maar ik, ik wil me op niets anders laten voorstaan dan het kruis van Jezus Christus, onze Heer' (Gal 6:14). Dan kun je met trots en zekerheid te zeggen dat de dwaasheid en de zwakheid van het kruis de plaats is waar je wilt zijn. Omdat juist daar Gods kracht en wijsheid zo menselijk nabijkomt. Want daar waar Jezus zijn leven geeft, daar vind je nieuwe kracht; daar vind je licht en hoop.

Want zo is onze God: juist het dwaze en het kwetsbare verheft hij. Mensen ten dode opgeschreven, worden weer opgericht. De laatsten worden de eersten. Wat dood was mag weer leven. Zo keert God alles om.

Amen.